

Забезпечення функціонування української мови як державної: Комітет повідомив про реєстрацію законопроекту

16.7.2026 - | Verkhovna Rada Ukrainy

15 липня 63 народні депутати України на чолі з Головою Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики Микитою Потураєвим внесли до Верховної Ради законопроект № 15412 «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення функціонування української мови як державної».

Законопроект розроблено робочою групою Комітету за участі народних депутатів, представників органів державної виконавчої влади, Уповноваженого із захисту державної мови, громадських організацій та експертів з мовної політики на виконання пункту 4 Постанови Верховної Ради України №4764-IX «Про посилення ролі української мови в утвердженні Української держави» від 15 січня 2026 року.

Документ має на меті посилити і осучаснити правові механізми забезпечення захисту права громадян України на отримання інформації та послуг державною мовою, усунути прогалини в мовному законодавстві, узгодити норми окремих законів із Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», 7 років з дня набрання чинності яким виповнюється 16 липня.

Передбачені проектом зміни до Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної», зокрема:

поширюють вимогу володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків на народних депутатів України, керівників державних наукових установ та державних закладів культури, приватних виконавців, арбітражних керуючих, аудиторів тощо;

поширюють захист права використовувати українську мову на роботі також на час прийому на роботу;

зобов'язують при реалізації в Україні комп'ютерної програми без користувацького інтерфейсу державною мовою попереджати про це користувача до придбання такої комп'ютерної програми;

доповнюють Закон новою статтею 34-1 «Державна мова у сфері оздоровлення та відпочинку дітей»;

уточнюють процедуру розгляду скарг та здійснення заходів державного контролю Уповноваженим із захисту державної мови;

передбачають посилення санкцій за порушення вимог Закону щодо обов'язкового застосування державної мови.

Зміни до Виборчого Кодексу та Закону «Про всеукраїнський референдум» закріплюють обов'язок членів виборчих комісій та комісій з референдуму володіти державною мовою й

застосовувати її під час здійснення повноважень.

Змінами до Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» до повноважень місцевих рад віднесено створення умов для розвитку і функціонування української мови на відповідній території, сприяння її популяризації. Водночас змінами до Закону «Про місцеві державні адміністрації» до повноважень місцевих держадміністрацій віднесено сприяння розвитку мов корінних народів та національних меншин.

Відповідно до змін до Закону «Про позашкільну освіту» не допускається використання в освітньому процесі у позашкільній освіті державної мови держави-агресора.

Зміни до Закону «Про оздоровлення та відпочинок дітей» передбачають, що працівники дитячого закладу оздоровлення та відпочинку забезпечують створення для дітей українськомовного середовища й дотримання вимог мовного законодавства.

Відповідно до змін до Закону «Про культуру» забороняється публічне виконання, публічний показ, публічна демонстрація творів, виконуваних державною мовою держави-агресора, а також фонограм, відеограм та музичних кліпів, що містять їх зафіксоване виконання.

Зміни до Закону «Про громадські об'єднання» передбачають, що громадське об'єднання може викласти свою власну назву, поряд з державною мовою, іноземною мовою, мовою корінного народу України або національної меншини (спільноти) України, крім державної мови держави-агресора або держави-окупанта.

Змінами до Закону «Про дипломатичну службу» до основних завдань дипломатичної служби віднесено забезпечення розвитку і поширення української мови за кордоном.

Зміни до Закону «Про повну загальну середню освіту» встановлюють, що приватні заклади освіти мають право вільного вибору мови освітнього процесу за винятком мови, що є державною (офіційною) мовою держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом.

Решта змін до законів мають переважно технічний характер. Зокрема, з законодавчих актів вилучаються згадки про Закон України «Про засади державної мовної політики» від 3 липня 2012 року № 5029-VI, який втратив чинність з моменту ухвалення Рішення Конституційного Суду № 2-р/2018 від 28 лютого 2018 року про визнання його неконституційним.

На думку ініціаторів законопроекту, його ухвалення сприятиме утвердженню і захисту державної мови у всіх сферах суспільного життя відповідно до приписів статті 10 Конституції України, захисту права громадян України на отримання інформації та послуг державною мовою, гармонізації українського законодавства.

https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/274307.html